

Onderwerp

Beleidswijzigingen domeinen inkomensondersteuning en inkomen

Programma Werk en Inkomen
Portefeuillehouder J.A.R. Brom

Collegebesluit 9 december 2025
Behandeldatum Raad
Status Openbaar

Samenvatting

Dit voorstel gaat over het vaststellen van de aangepaste Verordening individuele inkomenstoeslag 2026. De grootste inhoudelijke wijziging in deze update is de uitbreiding van de mogelijkheid om de individuele inkomenstoeslag ambtshalve toe te kennen aan inwoners van wie we weten dat ze aan de voorwaarden voldoen.

Voorstel

1. De Verordening individuele inkomenstoeslag 2026 vast te stellen, waarbij de belangrijkste wijziging is:
 - a. Artikel 2: het toevoegen van de groep inwoners die sinds de laatste toekenning van de individuele inkomenstoeslag van minimaal 12 maanden geleden vanaf deze toekenning aaneengesloten een uitkering op grond van de Participatiewet hebben ontvangen.

Aanleiding

Het wettelijk kader wordt gevormd door de Participatiewet. We hebben de verordening voor de individuele inkomenstoeslag op 3 juli 2024 aangepast om ambtshalve toekenning met ingang van 1 augustus 2024 mogelijk te maken. We liepen en blijven hiermee vooruitlopen op de wijzigingen uit de Participatiewet in balans, waarbij de ambtshalve verstrekking met ingang van 1 januari 2027 wettelijk mogelijk wordt gemaakt.

Uw raad is bevoegd om verordeningen vast te stellen. In de beleidsregels Inkomensondersteuning heeft ons college nadere regelgeving vastgesteld rondom de individuele inkomenstoeslag. Hierin zijn een aantal beperkte wijzigingen doorgevoerd.

Op dit moment krijgen inwoners die 36 maanden of langer aaneengesloten een uitkering op grond van de Participatiewet ontvangen ambtshalve de individuele inkomenstoeslag uitgekeerd. Dit is een toeslag voor inwoners die drie jaar of langer een laag inkomen (tot 110%) en een laag vermogen hebben en geen uitzicht hebben op inkomensverbetering. Wanneer we de doelgroep uitbreiden naar inwoners die sinds de laatste toekenning van de individuele inkomenstoeslag van minimaal 12 maanden geleden vanaf deze toekenning aaneengesloten een uitkering op grond van de Participatiewet hebben ontvangen, hoeven zij geen aanvraag meer in te dienen. Hiervoor is een wijziging nodig van de Verordening individuele inkomenstoeslag 2024.

Beoogde impact: wijziging kaders

Het vaststellen van de verordening Individuele Inkomenstoeslag 2026 sluit aan bij onze ambities en doelen in de Stadsbegroting 2025:

- Ambitie: 'Nijmegenaren beschikken over financiële bestaanszekerheid.' Doel: 'Aanbieden aanvullende gemeentelijke inkomensondersteunende regelingen.'
- Ambitie: 'De Nijmegenaar staat centraal in onze dienstverlening.' Doel: 'De Nijmegenaar ervaart passende, eenduidige, toegankelijke dienstverlening.'

Argumenten

1.1 *Deze wijziging maakt de individuele inkomenstoeslag toegankelijker voor inwoners.*
Ieder jaar opnieuw een ingewikkeld formulier invullen voor een aanvraag van de individuele inkomenstoeslag verhoogt de drempel en kan tot stress leiden bij inwoners. Dit kunnen we voorkomen voor inwoners die sinds de laatste toekenning van de individuele inkomenstoeslag minimaal 12 maanden aaneengesloten een uitkering op grond van de Participatiewet ontvangen. Van hen hebben we de inkomenssituatie duidelijk in beeld en dus ook of ze recht hebben op de individuele inkomenstoeslag. We kunnen deze dus ambtshalve, zonder aanvraag, verstrekken. We verstrekken daarnaast de toeslag ook ambtshalve als er bij een inwoner een normwijziging heeft plaatsgevonden. Feitelijk was dit al mogelijk onder de ouder verordening. Hiermee kiezen we voor de menselijke maat en werken we stress-sensitief. Overige inwoners die mogelijk aan de criteria voldoen dienen nog altijd zelf een aanvraag in te dienen. Van hen weten we namelijk niet of ze aan de voorwaarden voldoen.

1.2 *Deze wijziging verhoogt het bereik van de individuele inkomenstoeslag.*
Uit de evaluatie van de Armoedeagenda 2020-2024 blijkt dat het bereik van de individuele inkomenstoeslag hoog en redelijk stabiel is. Toch zien we dat we ongeveer 15% van de rechthebbenden op dit moment niet bereiken. Zij lopen een toeslag mis waar ze wel recht op hebben. Het ambtshalve toekennen gebeurt als inwoners de individuele inkomenstoeslag al eerder hebben aangevraagd en ze daarna 12 maanden aan de voorwaarden blijven voldoen. Deze inwoners krijgen dan na een 12 maanden de individuele inkomenstoeslag automatisch uitgekeerd.

1.3 *Deze wijziging vermindert de druk op de uitvoering.*
Wanneer de individuele inkomenstoeslag aan een groot deel van de rechthebbenden automatisch toegekend kan worden, is er minder tijd nodig voor het behandelen van aanvraagformulieren. Wel moet er voor deze ambtshalve toekenningen een beschikking worden opgemaakt. De mogelijkheid voor ambtshalve verstrekking die in 2024 is ontstaan heeft een flinke efficiëntieslag gemaakt, die nu verder wordt uitgerold. Consulenten kunnen deze tijd inzetten voor maatwerk bij complexe casussen. Daar gaat op de langere termijn immers een preventief effect van uit. We monitoren nauwlettend wat het effect is op de capaciteit.

Kanttekeningen

2.1 *Een groter bereik leidt tot meer uitgaven.*
Op dit moment maken nog niet alle inwoners die een jaar of langer een uitkering op grond van de Participatiewet ontvangen, jaarlijks gebruik van de individuele inkomenstoeslag. Bij het ambtshalve toekennen zullen inwoners die eerder een aanvraag deden deze toeslag automatisch ontvangen, waardoor de uitgaven voor de individuele inkomenstoeslag licht zullen toenemen. Sowieso zijn inkomensondersteunende regelingen in Nijmegen openeinderegelingen. De daadwerkelijke kosten zijn afhankelijk van het aantal toekenningen.

2.2 *Bij ambtshalve toekennen bestaat er een risico op fouten.*

We moeten rekening houden met een kleine foutmarge. Dit is onderdeel van snel en pragmatisch handelen op basis van data. Door middel van controles proberen we de foutmarge te minimaliseren. Momenteel wordt er al bij een grote groep automatisch toegekend en dat gaat goed, er is weinig foutmarge. De foutmarge valt echter in het niet bij de voordelen die deze nieuwe werkwijze inwoners en de uitvoeringsorganisatie oplevert. Bovendien is de handmatige behandeling van aanvragen ook niet feilloos. In de interne werkinstructie nemen we op dat we geen geld terugvorderen als inwoners de toeslag onterecht hebben ontvangen door fouten van de gemeente.

Fatale termijn

Voor dit voorstel is er geen fatale termijn.

Gesprek met de stad

Om de perspectieven van inwoners (die gebruik maken van regelingen) mee te nemen in beleidsvorming, vraagt het college altijd advies aan de cliëntenraad. Op 30 oktober 2025 is de cliëntenraad Participatiewet meegenomen in de voorgestelde wijzigingen in de verordening. De wijzigingen werden positief ontvangen. Over de wijziging bij de individuele inkomenstoeslag werd benoemd dat men graag duidelijkheid wil over wanneer ambtshalve wordt toegekend, zodat bijvoorbeeld de STIPS weten met welke normwijzigingen zij rekening moeten houden. De cliëntenraad heeft aangegeven geen verder advies te geven op de wijziging van de verordening Individuele inkomenstoeslag.

Financiën

Het ambtelijk toekennen van de individuele inkomenstoeslag zal vermoedelijk niet tot een grote kostenuitzetting leiden.

Vervolg

Indien de raad de wijziging van de Verordening Individuele Inkomenstoeslag vaststelt, kan de uitbreiding van de ambtshalve toekenning direct worden gestart.

De verordening wordt gepubliceerd op www.overheid.nl.

Bijlagen

1. Verordening Individuele Inkomenstoeslag gemeente Nijmegen 2026
2. Overzicht wijzigingen Verordening Individuele Inkomenstoeslag gemeente Nijmegen 2026